

273: Niyetin Telaffuz Edilmesi

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum hocam, Nafile oruçlarda açıktan mı niyet etmeliyiz kalpten niyet ederek de oluyor mu? Unutarak yersek devam mı etmeliyiz yoksa bozmalı mıyız? Allah (azze ve celle) ilminizi artırsın. CezakeAllahu hayren.

CEVAP

Aleykum selam ve rahmetullahi ve berekatuhû. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah'a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

İbadetlerde niyetin telaffuz edilmesi Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in sünnetinden değildir. Bilakis bid'attır. Çünkü Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in niyeti açıktan telaffuz ettiği rivayet edilmemiştir. Ondan sonra sahabe (*radiyallahu anhum*)'dan ve imamlardan da niyetin telaffuz edilmesi yönünde bir şey nakledilmemiştir. Ama özellikle Şafii uleması niyetin açıktan söylenilmesini gerekli görmüşlerdir. Hanefi ve bazı Hanbeli âlimleri de niyetin gizliden telaffuz edilmesini müstehap görmüşlerdir. Ancak bu görüşlerine ne Sünnet'ten bir delil vardır ve ne de seleften bir öncüleri vardır.

Şafii âlimlerinden biri olan Ebu Zekeriyye ibni Nehhas (*rahimehullah*) "Tenbihu'l-Ğafilin an Amali'l-Cahilin" adlı kitabında şöyle der: "Niyetin telaffuz edilmesi vacip değildir. Bilakis dört imamda ve diğer imamlarda sünnet dahi değildir. Bilakis âlimlerden birçoğu bunun bidat olduğunu söylemişlerdir, çünkü bu hususta ne Rasûlullah (*sallallahu aleyhi vesllem*)'den ve ne sahabeden ve ne de tabiinden bir şey varit değildir... Niyetin telaffuz edilmesi bid'attır, mekruhtur, seleften tabi olunan hiç kimseden nakledilmemiştir."

Ve İmam ibni Teymiyye (*rahimehullah*)'a "Namaz ve diğer ibadetlere başlarken "niyet ettim oruç tutmaya, niyet ettim namaz kılmaya" diyerek dil ile niyet etmek lazım gelir mi? Bu vacip midir değil midir?" Sorusu sorulduğunda şöyle cevap verir: "Hamd Allah'a mahsustur. Abdest, gusûl, teyemmüm, namaz, oruç, hac, zekât, kefarete ve diğer ibadetlerde niyetin dil ile söylenilmesi imamların ittifaklarıyla lazım gelmez. Bilakis, ittifaklarıyla niyetin mahalli kalptir, dil değil. Şayet hata ile diliyle kalben niyet etmediğini söylese itibar edilecek olan kalben niyet ettiğidir, telaffuz ettiği değil. Kimse bunun hilafına bir şey dememiştir. Sadece eş-Şafii (*rahimehullah*)'ın müteahhir ashabından bazıları ona nispet ettikler yanlış bir görüş ortaya atmışlardır. Bu hatanın sebebi de eş-Şafii'nin şu sözüdür: "Namazın başında muhakkak bir konuşma lazım gelir." Eş-Şafii'nin bu sözünde kast ettiği namazın başındaki vacip olan tekbirdir. Ama bu söze yanlış mana veren eş-Şafii'nin dil ile niyet etmeyi kast ettiğini zannetmiştir ve böylece eş-Şafii'nin

bütün ashabı da bu yanlışı yapmışlardır. Lakin şunu ulema tartışmıştır: Gizliden niyeti telaffuz etmek müstehap mıdır değil midir? Bu hususta fakihlerin iki görüşü vardır. Ebu Hanife, eş-Şafii ve Ahmed'in ashabından bir taife şöyle dedi: "Niyeti pekiştirdiği için telaffuz edilmesi müstehaptır." Ve Malik ve Ahmed'in ashabından bir taife ve başkaları da şöyle dediler: "Telaffuz edilmesi müstehap değildir. Çünkü bu bid'attır. Bu ne Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'den nakledilmiştir ve ne de sahabeden. Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ümmetinden hiç kimseye niyeti telaffuz etmeyi emretmemiştir ve hiçbir müslümana öğretmemiştir de. Eğer bu meşru ve bilinen bir şey olsaydı ümmet gece ve gündüz niyetleriyle imtihan edilirken Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ve ashabı bunu ihmal etmezlerdi." Bu görüş iki görüşten sahih olandır. Bilakis niyetin dil ile telaffuz edilmesi akılda ve dinde noksanlıktır. Dinde noksanlıktır çünkü bid'attır. Ve akılda noksanlıktır çünkü "şu vakitte üzerime farz olan dört rekât farz namazını cemaat ile Allah için eda etmeye niyet ettim" diyen kişi yemeği yemek isterken "karnımın doyması için elimi şu kaba koymaya ve ondan bir lokma almaya ve onu ağzıma koymaya ve çiğnemeye ve yutmaya niyet ettim" diyen kişinin durumunda olur ki bu ahmaklık ve cahilliktir. Çünkü niyet bilginin neticesidir. Kul ne yaptığını bildiğinde muhakkak o yaptığını niyet etmiş olması gerekir. Akılda bilginin var olmasına rağmen bir şeyin niyetsiz yapılması tasavvur edilemediği gibi niyetin de bilgisiz oluşması mümkün değildir."

İkinci soruna gelince unutarak yemen veya içmen orucunu bozmaz. Böyle bir durumda orucuna devam etmelisin. İmam Buhari ve İmam Muslim (*rahimehumallah*)'ın Ebu Hureyre (*radiyallahu anhu*)'dan tahriç ettikleri hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

إِذَا نَسِيَ فَأَكَلَ وَشَرِبَ فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ

"Oruçlu kimse unutarak yediği ve içtiği zaman, orucunu tamamlasın! Zira ona ancak Allah yedirmiş ve içirmiştir."

Allah'a hamd ve Rasûlü Muhammed'e salât ve selam olsun. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.